

Adhortatio sive Catechesis ad monachos

Νουθεσία, ἡγουν κατήχησις πρὸς μοναχοὺς

Δεῦτε, ἀγαπητοί μου, δεῦτε, πατέρες καὶ ἀδελφοί μου, ποιμνιον ἐκλεκτὸν τοῦ Σωτῆρος, πραγματευσώμεθα ἕως στήκει ἡ πανήγυρις. Πληρώσατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν δακρύων, καὶ εὐθέως τῆς καρδίας ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοὶ ἀνοίγονται. Λαλήσατε λόγους ζωῆς, καὶ παραχρῆμα κατανύγεται ὑμῶν ἡ καρδία. Λάβετε καλὴν ἔννοιαν περὶ τῆς βασιλείας καὶ τοῦ παραδείσου, καὶ εὐθέως καταφρονεῖτε τῶν γηϊνῶν πραγμάτων. Μηδεὶς ῥαθυμῆσας πτοηθῆ, μηδὲ ὀλιγοψυχῆση, μηδὲ φοβηθῆτω τις, μηδὲ ὑπνώσειεν, ἀλλ' ἀναιδῶς ἐπικαλεσώμεθα τὸν Θεόν, καὶ δουλεύσωμεν τῷ Σωτῆρι ἡμῶν. Σπουδαίως ἀγνίσωμεν τὰς καρδίας ἡμῶν διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Συγκροτήσωμέν τε ἀλλήλους καὶ παρακαλέσωμεν καὶ στηρίξωμεν. Συγχωρήσωμέν τε ἀλλήλοις ἐξ ὅλης καρδίας· δοῦλοι γὰρ ἔσμεν τοῦ ἀψευδοῦς Θεοῦ τοῦ εἰπόντος· 369 ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφήτε ἐξ ὅλης τῆς καρδίας τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν. Καὶ δι' αὐτῶν ἁγίων Ἀποστόλων αὐτοῦ ἐσήμανεν ἡμῖν ποσάκις συγχωρῆσαι χρὴ τῷ ἀδελφῷ· εἰπόντος γὰρ τοῦ Πέτρου· Κύριε, ποσάκις, ἐὰν ἀμάρτη εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, συγχωρήσω αὐτῷ; Ἐπτάκις; Ἐφη αὐτῷ ὁ Κύριος· οὐ λέγω σοι ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ· ἡμεῖς δὲ ἐνίοτε οὐδὲ τρίτον τῆς ἡμέρας συγχωροῦμεν ἀλλήλους. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀγαπητοί μου, καὶ προσπίπτω, ὧ φίλοι μου· νήψατε ἐν τῷ βραχεῖ καιρῷ τούτῳ καὶ ἀγωνίσασθε εἰς τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ταύτην. Ἡ ἑσπέρα ἡγγικεν καὶ ὁ μισθαποδότης μετὰ δόξης ἔρχεται ἀποδώσων ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Προσέχετε ἑαυτοῖς, μὴ τις κατορθώσας θαρρήσει, καὶ ἀμελήσας ἀπολέσει τὴν ἄμετρον αὐτοῦ μισθαποδοσίαν. Ἔοικε γὰρ ὁ μοναχὸς τῇ ἐσπαρμένην χώρα, ἣτις αὐξάνει μετὰ ὑετοῦ καὶ δρόσου, 370 καὶ καρποφορεῖ καρπὸν εὐφροσύνης. Ὅταν δὲ φθάσει εἰς αὐτὸν τὸν καρπὸν, εἰς πλείονα μεριμναν ἄγει τὸν γεωργόν· μεριμνῶν γὰρ ἀγρυπνεῖ. Φοβεῖται μὴ ἄφνω χάλαζα ἢ ἄγρια ζῶα διαφθεῖρη αὐτόν. Οὕτως ὁ μοναχός· ἐν ὧσιν ἐστὶν ἐν τῷ σώματι τούτῳ, ἡμέραν καθ' ἡμέραν μεριμνησάτω καὶ φροντισάτω ὑπὲρ τῆς ἀθανάτου ζωῆς, ἵνα μὴ ἀμελήσας εὐρεθῆ εἰς κενὸν τρέχων. Ἡ χαρά, ἡ εὐφροσύνη τοῦ γεωργοῦ ἐστίν, ὅταν τὸ ἄμητον αὐτοῦ συνάξῃ καὶ ἐπιτύχῃ τῶν ἀμοιβῶν. Τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον χαίρουσι καὶ ἀγάλονται οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅταν φοβούμενος τὸν Θεὸν τελειώσῃ τὸν δρόμον αὐτοῦ. Πληρώσας ὁ γεωργὸς τὰς ἀποθήκας αὐτοῦ καὶ γενόμενος ἀμεριμνος, τρυφᾷ καὶ ἀγάλλεται· καὶ ὁ μοναχός ἐτέθη εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τουτέστιν εἰς τὸ μνημα, καὶ εὐθέως ὁ πλοῦτος αὐτοῦ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Νήψωμεν οὖν, ἀγαπητοί· νήψωμεν ἐν τῷ πολέμῳ τοῦ ἀντιδίκου ἡμῶν. Ὁ μὲν γὰρ πόλεμος αὐτοῦ ἰταμός, αὐτὸς δὲ ἀσθενὴς ὑπάρχει. Ὁ δὲ ἡμέτερος Δεσπότης καὶ ἀγωνοθέτης τοῖς προθύμως πολεμοῦσι καὶ δύναμιν παρέχει καὶ στέφανον ἀμάραντον. Καθάπερ γὰρ διώκεται χοῦς ὑπὸ σφοδροῦ 371 ἀνέμου, οὕτως καὶ ὁ ἀντίδικος ἡμῶν Διάβολος διώκεται ἀπὸ φωνῆς τῆς τοῦ Θεοῦ δοξολογίας, καὶ εὐχῶν καὶ δακρύων. Μηδεὶς οὖν ῥαθυμῆσει, μηδὲ φοβηθῆ, ἀλλ' ὁ ἰσχυρὸς τοῦ ἀσθενοῦς ἀντιλαμβάνεσθω· ὁ πρόθυμος τὸν ὀλιγόψυχον παρακαλεσάτω· ὁ νήφων τὸν βαρούμενον ὑπνω διεγειράτω· ὁ κατεσταλμένος τὸν ἀκατάστατον νουθετησάτω· ὁ ἐγκρατὴς τῷ ἀτάκτῳ ἐπιτιμάτω· οὕτω γὰρ ἀλλήλους συγκροτοῦντες καὶ ὁμοθυμαδὸν νικῶντες, τὸν ἀντίπαλον ἡμῶν καταισχυνοῦμεν καὶ τὸν Θεὸν ἡμῶν δοξάσομεν. Οἱ τε ἅγιοι Ἄγγελοι ἐφ' ἡμᾶς εὐφρανθήσονται καὶ οἱ ὀρώντες ἡμᾶς καὶ οἱ ἀκούοντες τὰ περὶ ἡμῶν οἰκοδομηθήσονται. Παράδεισος πλήρης καρπῶν εὐφροσύνης καὶ ποικίλων ἀνθῶν, πλήθη μοναχῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ

κεκοσμημένων εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. Πηγὴ καλὴ καὶ πλήρης ὑδάτων, πλήθη φυτῶν ἄρδουσα, πλήθη μοναχῶν, ἄρδοντες ἑαυτῶν τὴν ψαλμωδίαν ἐν τοῖς δάκρυσιν. Πόλις τετειχισμένη, ὠχυρωμένη, πλήθος μοναχῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀλλήλους συγκροτοῦντες εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ. Διάδημα πολῦτιμον, πεπλεγμένον ἐν λίθοις τιμίοις καὶ μαργαρίταις ὠραίοις, πλήθος μοναχῶν πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν καὶ καλόν. Σκάφος πλή 372 ρες πλούτου βασιλικοῦ, πλήθος μοναχῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ πεπληρωμένων τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ. Ἐλαία ὠραία καὶ εὐκαρπος, πλήθος μοναχῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ περικεκοσμημένων καὶ ἐστηριγμένων εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ. Εἰκὼν βασιλικὴ ἔχουσα θαυμαστὴν ἱστορίαν παντοίων χρωμάτων ἐκλεκτῶν καὶ ἀνθηρῶν, πλήθος μοναχῶν κεκοσμημένων ἐν ταῖς ποικίλαις ἀρεταῖς. Παρεμβολὴ Ἀγγέλων ἀγίων, πλήθος μοναχῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ περικεκοσμημένων, ἔχοντες πρὸς τὸν Θεὸν διαπαντὸς τὴν ἔννοιαν αὐτῶν. Ὡς μέλι καὶ κηρίον ἐν τῷ στόματι, οὕτως ἀπόκρισις μοναχοῦ τῷ πλησίον αὐτοῦ μετὰ ἀγάπης καὶ ταπεινοφροσύνης. Ὡσπερ ὕδωρ διψῶντι ἐν καύματι, οὕτως λόγος παρακλήσεως ἀδελφοῦ ἐν θλίψει αὐτοῦ. Ὡσπερ ἂν δῶ τις χεῖρα πεπτωκότι, ἐγείρει αὐτόν, οὕτως ἐγείρει λόγος ζωῆς καὶ παρακλήσεως ῥάθυμον ψυχὴν καὶ ὀλίγων. Ὡσπερ σπόρος ἀγαθὸς καὶ ἐκλεκτὸς ἐν γῆ ἀγαθῇ καὶ φιλοκάλῳ, οὕτως ἀγαθοὶ λογισμοὶ ἐν ψυχῇ μοναχοῦ. Ὡς λαμπὰς φαιδρὰ ἐν τόπῳ σκοτεινῷ λάμπουσα, οὕτω μοναχὸς νήφων τῷ νοῦ καὶ τῇ καρδίᾳ ἐν καιρῷ τῆς ψαλμωδίας αὐτοῦ. Ὡς δέσις καλὴ καὶ ἰσχυρὰ 373 ἐν οἰκοδομῇ, οὕτω μακροθυμία μοναχοῦ. Ὡσπερ γόμος ἄλατος ἀνδρὶ ἀσθενεῖ, οὕτως ὕπνος μοναχοῦ ἐν καιρῷ ψαλμωδίας αὐτοῦ. Ὡς δεσμοὶ καὶ ἄλυσις ἀετῶ, οὕτως ἢ τοῦ κόσμου μέριμνα τῷ μοναχῷ. Ὡς ἄκανθαι καὶ τρίβολοι ἐν σπόρῳ καλῷ, οὕτω λογισμοὶ πονηροὶ καὶ αἰσχροὶ ἐν ψυχῇ μοναχοῦ. Ὡς γάγγραινα ἰωμένη καὶ σαθρωμένη καὶ μὴ λαμβάνουσα τέλος ἰάσεως, οὕτω μνησικακία ἐν ψυχῇ μοναχοῦ. Ὡσπερ σκῶληξ διαφθείρει ξύλον, οὕτως ἔχθρα διαφθείρει ψυχὴν μοναχοῦ. Ὡσπερ σὴς διαφθείρει ἱμάτιον, οὕτω καταλαλιά ψυχὴν μοναχοῦ. Ὡσπερ ξύλον ὑψηλὸν καὶ ὠραῖον, ἄκαρπον δέ, οὕτως μοναχὸς ὑπερήφανος καὶ ἀλαζών. Ὡσπερ καρπὸς τερπνὸς καὶ ὠραῖος, ἔσωθεν δὲ σεσηπῶς, οὕτως μοναχὸς βάσκανος καὶ φθονερός. Ὡσπερ ἂν τις ἀκοντίση λίθον εἰς πηγὴν καθαρὰν ταρασσει αὐτήν, οὕτως ἀπόκρισις μοναχοῦ μετ' ὀργῆς τὴν διάνοιαν ταρασσει τοῦ πλησίον. Ὡσπερ βασιλεὶ τις παρεστῶς καὶ ὀμιλῶν αὐτῷ, καλέσαντος δὲ αὐτόν συνδούλου, καταλείψας τὸν βασιλέα τῷ συνδούλῳ ὀμιλεῖ, οὕτως ἐν ψαλμωδίᾳ ὀμιλῶν καὶ μετεωριζόμε 374 νος. Συνῶμεν τοίνυν, ἀγαπητοί, τίνι παραστήκομεν. Ὡσπερ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ μετὰ φόβου καὶ τρόμου παραστήκουσιν ὑμνοῦντες, οὕτω καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν μετὰ ἀγνῆς καρδίας καὶ φόβου παρίστασθαι τῷ Θεῷ, ἵνα τύχωμεν ἐλέους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως διὰ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.